

Кыргыз Республикасынын материалдык эмес маданий мурасынын элементтеринин Улуттук тизмеги

IX МЕДИЦИНА МЕНЕН БАЙЛАНЫШКАН САЛТТУУ БИЛИМ				
№	Элементтердин түрлөрү	Элементтердин мүнөздөмөсү	Элементтердин аталышы	Жайылтылуучу тармагы
49	Медицина менен байланышкан салттуу билим	<p>Кыргыздардын чөп дарыларды пайдаланып адамдарды дарылоосу менен байланышкан таанып-билүүсү тереңдиги жана көп түрдүүлүгү менен айырмаланган. Көпчүлүк чөптөр элдик медицинада колдонулган. Кыргыздар ар бир дары чөптүн дарылык касиетин, аларды чогултуу мезгилин жана сактоо ыкмасын мыкты билишкен. Дарылоо максатында жер-жемиштер, жалбырактар, сабактар жана тамырлар пайдаланылган, алардан ар кандай маңыздар, кайнатмалар, майлар жана порошоктор даярдалган.</p> <p>Алар кан кеткенде, жүрөк ооруларында, дем кысылганда жана котур болгондо жардам беришкен. Ошондой эле киндик энелер болгон, алар кош бойлуу аялдарды төрөтүп, наристенин киндигин кесишкен</p>		Кыргыз Республикасы
49-1		<p>Кыргыз эли көп ырым-жырымдарын азыркыга чейин жасап келишет. Анын ичинде, бала төрөлгөнүнө жана чоңоюсуна тиешелүү ырымдар өзгөчө орунду ээлейт. Алар ымыркай менен энеге өзгөчө мамиле кылууну камсыздап келген. Көчмөндөрдүн үйүндө боюнда бар аялзат ай-күнүнө толуп, төрөт убагы келгенде, тажрыйбалуу апа-энелер төрөп жаткан аялга жардамын беришкен. Төрөт боз үйдүн эпчи тарабында орун алган. Толгоо учурунда жаман көз, илешкендерден сактануу максатында боз үйдө күнү-түнү шам жагылып турган. Ымыркайдын киндигин кескен байбиче "киндик эне"</p>	Киндик энелердин салттык билимдери	Кыргыз Республикасы

		<p>деп аталган. Ал төрөлгөн ымыркайдын экинчи энесиндей болуп терең урмат-сыйга татыган. Ымыркайдын киндик энеси 2-3 күн жаңы төрөгөн аялдын жана ымыркайдын жанында түнөгөн. Бул баланы тыңытып жана баланы албарстыдан сактап калууга жасалган. Киндик кесилгенден кийин, киндик эне ымыркайды туздуу сууга чайкап, жалаягына ороп берет. Ымыркайдын атасы киндик энеге жаңы союлган малдын терисин жана төшүн тартуу кылат. Төрөт оор болсо, кыргыздар Умай энеден жардам сурап, ырым кылышкан. Кыргыз элинин ишенимдерине ылайык, Умай эне төрөп жаткан аялзатка жардам берип, ымыркайларды үч жашка чейин коргоп келген. Киндик энени Умай эненин бул дүйнөдөгү өкүлү катары сыйлашкан. С. Орозбаковдун Манасында Манастын киндигин кескен киндик энеси айтылат. Кээ бир варианттарда "киндик ата" деген да түшүнүк кездешет. Киндик ата деп киндик эненин жолдошун айтышат.</p>		
--	--	---	--	--

**Маданий мурастарды сактоо
жана өнүктүрүү башкармалыгынын башчысынын м.а.
Кыргыз Республикасынын Маданият, маалымат,
спорт жана жаштар саясаты министрлиги**

Р. Бакеев

Extract
**from the National Inventory of the Intangible
 Cultural Heritage of the Kyrgyz Republic**

IX TRADITIONAL MEDICINE KNOWLEDGE				
№	Domain of the element	Description of the element	Name of the element	The current distribution region
49	Traditional medicine knowledge	<p>The traditional knowledge of the Kyrgyz people related to the treatment and the use of medical herbs was distinguished by its depth and diversity.</p> <p>Many herbs were used in a traditional medicine. The Kyrgyz people bearing the knowledge of medical herbs, collection methods and storage rules. For medical purposes, berries, leaves, stems and roots were used, from which infusions, decoctions, ointments and powders were made. Medical herbs helped with bleeding, heart ailments, choking, scabies. Moreover, there were also female midwives known as (Kindik Ene) who helped with childbirth.</p>		The Kyrgyz Republic
49-1		<p>Many customs and rituals are still practiced by Kyrgyz people especially those related to the childbirth and its formation. There are many practices related to expectant mother and baby.</p> <p>In a nomad family, the birth of a child was taken by midwives or experienced mothers with many children "Kindik Ene" who used to live in the harsh conditions of nomadic life. Childbirth always took place in the female part of the yurt, where fire burned day and night to scare away evil spirits. Kindik Ene is a woman who cuts the umbilical cord of a newborn, hence the name "Kindik" from Kyrgyz umbilical</p>	Traditional knowledge and skills pertaining to Kindik Ene	The Kyrgyz Republic

	<p>cord, "Ene" - "mother", she was also considered the second mother of the child.</p> <p>Kindik Ene spent the first two or three nights with the woman who gave a birth to protect her from the attacks of the albarsty (a demonic creature in the form of an old woman who is trying to harm the woman and her child). After cutting the umbilical cord, Kindik Ene bathes the baby in salt water and swaddles / puts on the first shirt. Kindik-Ene gets the skin and breast part of the cattle slaughtered in honor of the birth of the child from father.</p> <p>The Kyrgyz people explained difficult childbirth by the disfavor of the goddess Umai (patroness of women and babies). The Kyrgyz people believed that Umai Ene was present at childbirth, helped to give a birth and protect until he/she three years old. Kindik Ene was also personified with Umai Ene as her earthly embodiment.</p> <p>After the birth of the child, the Kindik Ene added fuel to the fire in gratitude to the goddess Umai.</p>		
--	--	--	--

**a.i. Head, Department for Conservation
and Development of Cultural Heritage
Ministry of Culture, Information, Sports
and Youth Policy of the Kyrgyz Republic**

R. Bakeev